

Национальная академия наук Украины
Институт литературы им. Т. Г. Шевченко НАН Украины
Черниговский национальный педагогический университет имени Т. Г. Шевченко
Международный институт афонского наследия в Украине
Центр исследований истории религии и Церкви
Кафедра ЮНЕСКО по компаративным исследованиям духовных традиций,
специфике их культур и межрелигиозного диалога
Центр византийской истории и цивилизации, Коллеж де Франс (Париж, Франция)
Международное общество «Друзья Афона» («Friends of Mount Athos»),
Оксфорд, Великобритания
Ассоциация «Insieme per Athos» («Вместе ради Афона»), Италия
Афонский информационный портал «Afonit.Info» (www.afonit.info)

ПРОГРАММА

I-й Международной научной конференции

«Русь и Афон: тысячелетие духовно-культурных связей»

*К 1000-летию древнерусского монашества на Афоне
и 220-летию преставления преп. Паисия Величковского*

28-29 ноября 2014 г.

г. Чернигов, Украина

Международная научная конференция «Русь и Афон: тысячелетие духовно-культурных связей» призвана стать площадкой для обмена опытом, системного и разностороннего обсуждения, изучения и популяризации наследия, истории и роли влияния Афона на развитие духовности, культуры, философии, искусства и литературы народов Центрально-Восточной Европы, значения Афона и его наследия в межкультурном диалоге в данном регионе, а также взаимоотношений и вклада этих стран в общую сокровищницу Афона.

Конференция посвящена **1000-летию древнерусского монашества на Афоне** и **220-летию преставления преп. Паисия Величковского** (+28 ноября 1794 г.) – выдающегося афонского подвижника, церковно-культурного деятеля и писателя, оставившего неизгладимый след в духовности и культуре Украины, Греции, России, Румынии и Молдовы.

Рабочие языки конференции: украинский, русский, английский.

Место и время проведения: Чернигов, 28-29 ноября 2014 г., Черниговский национальный педагогический университет имени Т.Г. Шевченко, центральный корпус.

Адрес: Чернигов, ул. Гетмана Полуботка, 53.

По результатам работы планируется издание научного сборника материалов конференции. Для этого до 20 января 2015 г. на эл-адрес Международного института афонского наследия в Украине afon@afonit.info необходимо прислать текст доклада на украинском, русском или английском языке.

Время доклада:

на пленарном заседании – 20 минут,

на секционном заседании – 15 минут.

28 НОЯБРЯ, ПЯТНИЦА

9.00 РЕГИСТРАЦИЯ УЧАСТНИКОВ. Большой читальный зал библиотеки

10.00 ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ. Большой читальный зал библиотеки

Приветствие участникам конференции от имени Почетного Председателя Международного общества «Друзья Афона» («Friends of Mount Athos», Великобритания), Его Королевского Высочества **Принца Уэльского Чарльза**, и от имени Президента Международного общества «Друзья Афона», Его Высокопреосвященства **Митрополита Каллиста (Уэра)** Диоклейского.

Приветственное слово Чрезвычайного и Полномочного Посла Греческой Республики в Украине **Е.П. Василиса Пападопулоса**.

Приветственное слово проректора по научной работе Черниговского национального педагогического университета им. Т.Г. Шевченко, директора Центра изучения истории религии и Церкви при ЧНПУ, доктора исторических наук, профессора **Дятлова Владимира Александровича**.

Приветственное слово заведующего архивом, библиотекой и музеем Афонского Свято-Пантелеимонова монастыря **монаха Ермолая (Чежия)**, Святая гора Афон, Греция.

Приветственное слово члена правления Международного института афонского наследия в Украине, вице-президента Центра культуры и истории «Парк Киевская Русь» **Дубиля Валерия Александровича**.

ПЛЕНАРНЫЕ ДОКЛАДЫ

1. **Блаженнейший Христофор**, почетный митрополит Чешских земель и Словакии, доктор богословских наук, профессор, Православный богословский факультет Прешовского университета (Прешов, Словакия). **Тема доклада:** *Паломничество на Афон начала XX в. по дневникам митрополита Арсения (Стадницкого) и современность.*

2. **Лидов Алексей Михайлович** (Москва, Россия), академик Российской академии художеств, заведующий отделом Института мировой культуры Московского государственного университета, директор Научного центра восточно-христианской культуры. **Тема доклада:** *Чудотворные иконы в иеротопии Святой Горы.*

3. **Феннелл Николай Иванович** (Уинчестер, Великобритания), магистр искусств (Кембридж), доктор философии (MA (Cantab), PhD), научный исследователь, член университета Уинчестера (Research Fellow, University of Winchester), представитель Международного общества «Друзья Афона» («Friends of Mount Athos», Великобритания). **Тема доклада:** *Дикей архимандрит Иоанн и архив Ильинского скита на Афоне.*

12.00 КОФЕ-ПАУЗА

12.30 ПРОДОЛЖЕНИЕ ПЛЕНАРНОГО ЗАСЕДАНИЯ

4. **Тахиаос Антоний-Эмиль Николаевич** (Фессалоники, Греция), доктор исторических наук, профессор, председатель научного общества Кирилла и Мефодия, почетный президент Греческого общества славистов, член-корреспондент Афинской Академии, зарубежный член Сербской и Болгарской академий наук, почетный председатель Международного института афонского наследия в Украине. **Тема доклада:** *Представления преп. Паисия Величковского об аскетических и мистических сочинениях и их переводе.*

5. **Остапчук Ежи** (Варшава, Польша), реабилитированный доктор богословских наук, профессор кафедры Священного Писания Нового Завета Христианской Богословской Академии в Варшаве (Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie), член научного совета Международного института афонского наследия в Украине. **Тема доклада:** *Новые фрагменты рукописных кириллических Евангелий из собраний Афонских монастырей.*

6. **Александров Александр Васильевич** (Одесса, Украина), доктор филологических наук, профессор Одесского национального университета имени И.И. Мечникова. **Тема доклада:** *Иван Вишенский: взгляд с Афона на мир и место человека в нем.*

7. **Шумило Сергей Викторович** (Киев, Украина), директор Международного института афонского наследия в Украине. **Тема доклада:** *Попытки воссоздания нового Русика при Зографском монастыре в XVIII в.: малоизвестный казачий скит «Черный Выр» по материалам украинских архивов.*

Презентация последних издательских проектов Афонского Свято-Пантелеимонова монастыря, посвященных 1000-летию древнерусского монашества на Святой Горе Афон:

- 1) «Каталог славяно-русских рукописей», хранящихся в архиве и библиотеке Афонского Свято-Пантелеимонова монастыря;
- 2) «Афонский период жизни архиепископа Василия (Кривошеина) в документах» (содержит до сих пор не публиковавшиеся архивные материалы из личного архивного фонда архиепископа);
- 3) «Духовное наследие афонского старца Иеронима (Соломенцова)» (содержит не публиковавшиеся ранее дневниковые записи, письма, наставления, хранящиеся в архиве Афонского Свято-Пантелеимонова монастыря).

Презентацию проводит заведующий архивом, библиотекой и музеем Афонского Свято-Пантелеимонова монастыря монах Ермолай (Чежия), Святая гора Афон, Греция.

14.30 КОФЕ-ПАУЗА

15.00 Секция 1А. Большой читальный зал.

Афонские традиции в культуре и искусстве.

1. **Архімандрит Феодосій (Оленич)** (Варшава, Польша), доктор богословських наук, Християнська Богословська Академія у Варшаві (Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie). **Тема доповіді:** Джерела Афонського багатства церковної золоті вишивки.

2. **Черненко Елена Евгеньевна** (Чернигов, Украина), кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры истории и археологии Украины Черниговского национального педагогического университета им. Т.Г. Шевченко; **Иоаннисян Олег Михайлович** (Санкт-Петербург, Россия), кандидат исторических наук, заведующий сектором архитектурной археологии Государственного Эрмитажа. **Тема доклада:** *Афонские традиции в зодчестве Древней Руси XII-XIII вв.*

3. **Матушек Олена Юрїївна** (Харків, Україна), доктор філологічних наук, доцент кафедри історії української літератури Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. **Тема доповіді:** *Образ Іверської ікони Богородиці в українській бароковій літературі.*

4. **Оляніна Світлана Валерїївна** (Київ, Україна), кандидат архітектури, завідувача відділом музеєзнавства та пам'яткознавства Інституту культурології НАМ України. **Тема доповіді:** *Зооморфні мотиви в декорі українських іконостасів XVII-XVIII ст.: про можливі афонські джерела.*

5. **Сергій Елена Сергеевна** (Киев, Украина), ведущий научный сотрудник, заведующая научно-исследовательским сектором изучения художественного наследия Киево-Печерской лавры, Национальный Киево-Печерский историко-культурный заповедник. **Тема доклада:** *Афонские традиции в церковной миниатюрной пластике украинских мастеров. Иконография резных деревянных крестов XVII – XVIII вв.*

6. **Лопухина Елена Владимировна** (Киев, Украина), ведущий научный сотрудник научно-исследовательского сектора изучения художественного наследия Киево-Печерской лавры, Национальный Киево-Печерский историко-культурный заповедник. **Тема доклада:** *Святая Гора Афон в сакральном пространстве храмов Киево-Печерской лавры. Традиции живописной декорации XVIII – начала XX вв.*

7. **Питателева Елена Владимировна** (Киев, Украина), ведущий научный сотрудник научно-исследовательского сектора изучения художественного наследия Киево-Печерской лавры, Национальный Киево-Печерский историко-культурный заповедник. **Тема доклада:** *«Афонский след» в орнаментике лаврской церкви Спаса на Берестове.*

8. **Терещенко-Кайдан Лілія Володимирівна** (Київ, Україна), кандидат мистецтвознавства, доктор філософії (PhD), доцент, докторант, професор Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. **Тема доклада:** *Роль слов'ян у формуванні церковно-богослужбового та музичного надбання Святої гори Афон.*

9. **Усікова Людмила Сергїївна** (Чернігів, Україна), аспірантка кафедри філософії та культурології Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:** *Афон і монастирська культура Київської Русі.*

Дискусія.

19.00 ФУРШЕТ *Кафе-ресторан «Бонжур», ул. Гетмана Полуботка, 68 (рядом с центральным корпусом университета)*

15.00 Секция 1Б.Зал заседаний.

Афон за пределами Афона: связь Святой горы с православной ойкуменой.

1. **Верещагина Надежда Вячеславовна** (Одесса, Украина), кандидат исторических наук, доцент Одесского национального университета им. И.И. Мечникова. **Тема доклада:** *Великомученик Пантелеимон: Византия – Афон – Киев.*

2. **Эбралидзе Мзия Мамиевна** (Афины, Греция), филолог-эллинист. **Тема доклада:** *Из истории духовной связи Грузии с Афоном: Георгий Афонский.*

3. **Цыбенко Олег Павлович** (Афины, Греция), кандидат исторических наук, Союз греческих писателей ЭПОС. **Тема доклада:** *Афонские монахи Максим Грек и Евгений Вулгарис на Руси: обращение к античному наследию.*

4. **Каррас Яннис К.** (Фрайбург, Германия), Университет им. Альберта-Людвига (Albert-Ludwigs University, Freiburg). **Тема доклада:** *Григорий Палама и патристика в Российской империи во второй половине XVIII в. (Palamas and patristics in the Russia Empire of the second half of the 18th century).*

5. **Чижикова-Домонтович Евгения Георгиевна** (Ярославль, Россия), действительный член Российского Дворянского Собрания. **Тема доклада:** *Афон в жизни князя Войшелка (святого Елисея) и в жизни его брата святого благоверного Домонта (Тимофея) Псковского.*

6. **Михайлуца Микола Іванович** (Одеса, Україна), доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету. **Тема доповіді:** *Православні монастирі на Одещині в період Другої світової війни (на основі джерел румунського походження).*

7. **Иерей Сергей Глинских** (Екатеринбург, Россия), аспирант Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета (Москва). **Тема доклада:** *Участие начальника Иерусалимской Русской Духовной Миссии архим. Леонида (Кавелина) в жизни Афонского Свято-Пантелеимонова монастыря по архивным документам.*

8. **Данилець Юрій Васильович** (Ужгород, Україна), кандидат історичних наук, доктор філософії (PhD), доцент кафедри історії України Ужгородського національного університету, директор богословсько-історичного науково-дослідного центру ім. архімандрита Василя (Проніна) Мукачівської єпархії УПЦ, керівник Закарпатського відділення Міжнародного інституту афонської спадщини в Україні. **Тема доповіді:** *Духовний вплив Святої гори Афон на відродження та становлення православ'я на Закарпатті (XX ст.).*

9. **Бабару Тетяна Миколаївна** (Київ, Україна), історик-дослідник. **Тема доповіді:** *Особливості соціально-правового статусу іноземних монастирів/метохів, підлеглих Синайському монастирю Св. Катерини та Афонським монастирям на території Східної Європи в XVII-XX ст.*

10. **Марченко Оксана Ігорівна** (Київ, Україна), головний бібліотекар відділу стародрукованих, рідкісних та цінних книг Національної історичної бібліотеки України. **Тема доповіді:** *Святий Афон та кийівські печерні монастирі (розвідка за матеріалами Національної історичної бібліотеки України).*

Дискусія.

19.00 ФУРШЕТ

15.00 Секция 1В. Отдел редкой книги.

Традиции паломничества на Афон.

1. **Михайленко Виталий Владимирович** (Киев, Украина), магистр дипломатии и внешней политики, магистр богословия, представитель Греческого православного паломнического центра «Солунь» в Украине. **Тема доклада:** *Многовековая традиция паломничества на Святую гору Афон: особенности паломничества из Украины в старину и в современности.*

2. **Осташук Іван Богданович** (Київ, Україна), доктор філософських наук, доцент, професор кафедри культурології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. **Тема доповіді:** *Топос «Святої Гори» у загальній християнській семіотиці: на прикладі афонських та українських святинь.*

3. **Ворсин Александр Анатольевич** (Киев, Украина), методист Паломнического центра Украинской Православной Церкви, шеф-редактор телеканала «Глас». **Тема доклада:** *Паломничество на Афон: традиции и современность.*

Демонстрация фильма «Афон – вершина мира». Фильм создан Паломническим центром Украинской Православной Церкви в 2013 году. Хронометраж – 8 минут. Автор и режиссер – Александр Ворсин.

4. **Попович Яна Максимівна**(Житомир, Україна), здобувач Житомирського національного університету імені Івана Франка. **Тема доклада:***Вплив Афону на паломництво в Центрально-Східній Європі.*

5. **Андрущенко Александр Иванович**(Киев, Украина), главный редактор Туристическо-паломнического журнала УПЦ «Путь Пилигрима», главный редактор журнала «Вера и Честь». **Тема доклада:***Развитие связей между Киевом и Афоном в годы Предстоятельского служения в Украине Блаженнейшего Митрополита Владимира (Сабодана).*

Презентация фильма «Дорогами Афона», снятого в 2014 г. греческим православным паломническим центром «Солунь» (длительность 45 минут).

Дискуссия.

19.00 ФУРШЕТ *Кафе-ресторан «Бонжур», ул. Гетмана Полуботка, 68 (рядом с центральным корпусом университета)*

29 НОЯБРЯ, СУББОТА

10.00 Секция 2А. Большой читальный зал.

Жизнь и творчество прп. Паисия Величковского.

1. **Архиепископ Запорожский и Мелитопольский Лука** (Запорожье, Украина), кандидат богословия, председатель Синодального отдела УПЦ по делам пастырского окормления казачества Украины и духовно-физического воспитания молодежи, преподаватель Запорожского государственного медицинского университета. **Тема доклада:** *Старец Феодосий Молченский – сподвижник Паисия Величковского.*

2. **Морозова Дарья Сергеевна** (Киев, Украина), кандидат культурологии, научный сотрудник Центра европейских гуманитарных исследований Национального университета «Киево-Могилянська академія», сотрудник издательства «Дух і літера». **Тема доклада:** *Преп. Никодим Святогорец и преп. Паисий Величковский о практике причащения.*

3. **Протоиерей Октавиан Мошин** (Кишинев, Молдавия), доктор богословия, преподаватель Молдавского государственного университета. **Тема доклада:** *Культурно-духовное наследие преп. Паисия Величковского в Юго-Восточной Европе*

4. **Видмарович Наталия Петровна**(Загреб, Хорватия), доктор филологических наук, профессор, Философский факультет Загребского университета. **Тема доклада:** *«Житие молдавского старца Паисия Величковского» в издании Оптиной пустыни.*

5. **Шумило Сергей Викторович** (Киев, Украина), директор Международного института афонского наследия в Украине. **Тема доклада:** *Неопубликованные письма прп. Паисия Величковского к Кошевому Войска Запорожского Петру Калнышевскому: к истории взаимоотношений.*

12.00 КОФЕ-ПАУЗА

12.30 ПРОДОЛЖЕНИЕ ЗАСЕДАНИЯ

6. **Гейда Ольга Сергіївна**(Чернігів, Україна), кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології України Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:***Спадщина Івана та Паїсія Величковських і поширення ідей ісіхазму на Чернігівщині у другій половині XVII – на початку XIX ст.*

7 **Шустова Юлия Эдуардовна**(Москва, Россия), кандидат исторических наук, доцент кафедры источниковедения и вспомогательных исторических дисциплин факультета архивного дела Историко-архивного института Российского государственного гуманитарного университета. **Тема доклада:***Паисий Величковский и его предисловие к переводу сочинений Исаака Сирина.*

8. **Величко Елена Борисовна** (Киев, Украина), кандидат философских наук, доцент кафедры украинистики Киевского национального медицинского университета им. А.А. Богомольца. **Тема доклада:** *Учение о молитве как духовном искусстве преп. Паисия Величковского.*

9. **Загоруйко Мария Анатольевна** (Чернигов, Украина), кандидат философских наук, преподаватель Черниговского базового медицинского колледжа Черниговского областного совета. **Тема доклада:***Поэтика общежительного монашеского жития в эпистолярном наследии прп. Паисия Величковского.*

Дискуссія.

14.00 КОФЕ-ПАУЗА

10.00 Секція 2Б. Зал засіданий.

Влияние Афона на письменность и литературный процесс.

1. **Сырцова Елена Николаевна** (Київ, Україна), кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Інституту філософії НАН України. **Тема доповіді:** *Древние свидетельства о росах в Афонских рукописях.*

2. **Вілкул Тетяна Леонідівна** (Київ, Україна), кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України, сектор досліджень з історії Київської Русі. **Тема доповіді:** *Афонська/середньоболгарська редакція Париміюника у давньослов'янській традиції Восемикнижжя.*

3. **Пелешенко Юрій Володимирович** (Київ, Україна), доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України, член наукової ради Міжнародного інституту афонської спадщини в Україні. **Тема доповіді:** *Афонський ісихазм та його відгомони в українській літературі.*

4. **Шумило Светлана Михайловна** (Чернігов, Україна), кандидат філологічних наук, доцент кафедри українського мови і літератури Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка, член наукового совета Міжнародного інституту афонського насліддя в Україні. **Тема доповіді:** *Поэтика жития Саввы Сербского, написанного Домением Хиландарским.*

5. **Иконому Елени** (Салоніки, Греція), доктор філософії (PhD), професор-асистент богословського факультета Університету Аристотеля (Assistant Professor, Aristotle University of Thessaloniki, School of Theology, School of Theology, Department of Church History, Christian Literature, Archeology and Art). **Тема доповіді:** *Мелетий Сирігос і його гімнографічні твори на честь святих Києво-Печерських святих (Meletios Syrigos and his hymnographic contribution in honor of the Saints of Kiev Cave Monastery).*

12.00 КОФЕ-ПАУЗА

12.30 ПРОДОЛЖЕНИЕ ЗАСЕДАНИЯ

6. **Турилов Анатолий Аркадьевич** (Москва, Росія), кандидат історичних наук, ведучий науковий співробітник Інституту славянознавства РАН, іноземний член Сербської академії наук і мистецтв, член Археологічної комісії РАН і Науково-видавничого совета «Православної енциклопедії». **Тема доповіді:** *К истории украинского книгописания на Афоне в конце XVI – XVII вв.*

7. **Мушар Флоран** (Ренн, Франція), кандидат наук по славистике, заступник директора кафедри російської мови Факультету мов Університету Верхньої Бретані. **Тема доповіді:** *Прием антитезы в полемических сочинениях Ивана Вишенского.*

8. **Павленко Ганна Іванівна** (Київ, Україна), кандидат філологічних наук, доцент кафедри літературознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія». **Тема доповіді:** *Персвазійні засоби в посланнях Івана Вишенського.*

9. **Ченцова Вера Георгиевна** (Париж, Франція), кандидат історичних наук, Центр візантійської історії і цивілізації (Centre d'histoire et civilisation de Byzance, UMR 8167 Orient et Méditerranée / Monde byzantin – Paris), член наукового совета Міжнародного інституту афонського насліддя в Україні. **Тема доповіді:** *Грамоты афонских монастырей с декоративными элементами в собрании РГАДА: к изучению работы греческих писцов XVII в.*

10. **Агеева Елена Александровна** (Москва, Росія), науковий співробітник Музею історії Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова. **Тема доповіді:** *Афонское и киевское влияние в книжной сфере патриарха Никона.*

11. **Руда Олена Володимирівна** (Харків, Україна), аспірантка філологічного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. **Тема доповіді:** *Преподобний Афанасій Афонський у бароковому агіографічному дискурсі.*

Дискуссія.

14.00 КОФЕ-ПАУЗА

10.00 Секция 2В. Аудитория 413.

Афон в истории Украины

1. **Ясновська Людмила Василівна** (Чернігів, Україна), кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології України Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:** *З історії археологічних досліджень давньоруських монастирів Чернігова.*
2. **Малишко Сергій Вадимович** (Чернігів, Україна), кандидат історичних наук, в.о. заступника директора Чернігівського інституту мистецтв і менеджменту культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, викладач Чернігівського духовного училища псаломщиків-регентів УПЦ. **Тема доповіді:** *Чернече життя Київської митрополії часів митрополита Петра Могили у контексті духовних зв'язків Києва та Афону.*
3. **Березенко Богдан Олексійович** (Київ, Україна), відповідальний секретар Київського міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка, координатор Історичного гуртка Київської «Просвіти». **Тема доповіді:** *Лист Леонтія Карповича на Афон до священноіноків Кирила, Пафнутія та Єлисея 1619 року.*
4. **Люта Тетяна Юрївна** (Київ, Україна), кандидат історичних наук, заступник генерального директора з наукової роботи Національного заповідника «Софія Київська». **Тема доповіді:** *Преподобний Досифей: до історії київської політичної традиції ісихазму.*

12.00 КОФЕ-ПАУЗА

12.30 ПРОДОЛЖЕНИЕ ЗАСЕДАНИЯ

5. **Пономарьов Олександр Михайлович** (Київ, Україна), кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник відділу давніх актів Центрального державного історичного архіву України. **Тема доповіді:** *Мелетинський єпископ Анатолій та Запорозька Січ у 1759 році.*
6. **Ткачук Віталій Анатольевич** (Київ, Україна), аспірант історичного факультета Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:** *Афонити в Києві во второй половине XVIII века.*
7. **Морозова Анна Валеріївна** (Чернігів, Україна), кандидат історичних наук, головний спеціаліст відділу використання інформації документів Державного архіву Чернігівської області. **Тема доповіді:** *Зв'язок чернецтва та духівництва Чернігово-Сіверщини зі Святою горою Афон за документами Державного архіву Чернігівської області.*
8. **Тарасенко Олександр Федорович** (Чернігів, Україна), кандидат історичних наук, доцент ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:** *Чернецтво Чернігівщини кінця XVIII – початку XX ст. та його зв'язок з Афоном.*

Дискусія.

14.00 КОФЕ-ПАУЗА

15.00 Секция 3А. Большой читальный зал.

Афон в жизни и истории монашества

1. **Лекак Патрик** (Кирксвилль, США), профессор, Международный образовательный центр Государственного университета Трумана (Center for International Education, Truman State University Kirksville, USA). **Тема доповіді:** *Афони пещерные монастыри близ Иваново в Болгарии (Mount Athos and the rock monasteries near Ivanovo, Bulgaria).*
2. **Енаке Джордже** (Галац, Румунія), доктор філософії (PhD), асоціативний професор Факультету історії, філософії та теології (Associate professor Faculty of History, Philosophy and Theology) Галацького університету «Нижній Дунай» (“Dunărea de Jos” University of Galați, Romania); **Никольча Ігорь** (Кишинев, Молдавія), науковий співробітник Центру по вивченню тоталітаризма (Fellow at the Center for the Study of Totalitarianism) Факультету історії та філософії (Faculty of History and Philosophy) Молдавського державного університету (State University of Moldova in Chișinău). **Тема доповіді:** *Возрождение традиций афонского исихазма в румынской культуре в 1918-1945 годах.*

3. **Руденок Владимир Яковлевич** (Чернигов, Украина), заведующий отделом научных исследований пещер и памятников археологии Национального архитектурно-исторического заповедника «Чернігів стародавній»; **Новик Татьяна Григорьевна** (Чернигов, Украина), научный сотрудник отдела музейной и научно-фондовой деятельности Национального архитектурно-исторического заповедника «Чернігів стародавній». **Тема доклада:** *Афонские традиции погребального обряда Богородичного пещерного монастыря в Чернигове.*

4. **Веремейчик Елена Михайловна** (Чернигов, Украина), доцент кафедры истории и археологии ЧНПУ имени Т.Г. Шевченко; **Бондарь Александр Николаевич** (Любеч, Украина), старший научный сотрудник областного историко-археологического комплекса «Древний Любеч». **Тема доклада:** *Любечский Антониевский монастырь (по археологическим данным).*

5. **ЗайцНежа** (Любляна, Словения), доктор исторических наук, доктор филологических наук, научный сотрудник Исследовательского научного центра Словенской Академии наук и искусств, Институт истории культуры. **Тема доклада:** *Преподобный Максим Грек и некоторые особенности молитвенного опыта зрелого периода афонского исихазма.*

6. **Ковальчук Наталія Дмитрівна** (Київ, Україна), доктор філософських наук, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка. **Тема доповіді:** *Феномен святості преп. Феодосія Печерського в контексті життя святих.*

7. **Коваленко Ольга Олександрівна** (Чернігів, Україна), кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Інституту історії, етнології та правознавства імені О.М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:** *Св. Антоній Печерський у доробку і комеморативних практиках Г.О. Милорадовича (1839 - 1905).*

8. **Богун Николай Александрович** (Чернигов, Украина), кандидат философских наук, доцент кафедры философии и культурологии Черниговского национального педагогического университета им. Т.Г. Шевченко; **Столяр Марина Борисовна** (Чернигов, Украина), доктор философских наук, доцент, заведующая кафедрой философии и культурологии Черниговского национального педагогического университета им. Т.Г. Шевченко. **Тема доклада:** *Человек и природа в духовном опыте отцов-святогорцев.*

9. **Іванов Ігор Олексійович** (Київ, Україна), аспірант Київської православної богословської академії. **Тема доповіді:** *Перебування преподобного Антонія Печерського на Святій горі Афон.*

Дискусія.

19.00 ФУРШЕТ *Кафе-ресторан «Бонжур», ул. Гетмана Полуботка, 68 (рядом с центральным корпусом университета)*

15.00 Секция 3Б. Зал заседаний.

Афон в богословии и философии

1. **Мерлини Марко** (Италия), доктор философии (PhD), Ассоциация «Вместе ради Афона» (Association Together for Athos), Италия, Университет Сибиу (University of Sibiu), Румыния. **Тема доклада:** *Амальфи: деятельность насельников бенедиктинского монастыря на Афоне по преодолению церковной схизмы в X-XIII в (Amalphion: the Benedictine Monastery that operated on Mount Athos from the Xth to the XIIIth century to unite Christian Churches).*

2. **Киридон Алла Миколаївна** (Київ, Україна), доктор історичних наук, професор, Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво». **Тема доповіді:** *Афон як місце пам'яті.*

3. **Блуд Александр Александрович** (Киев, Украина), кандидат философских наук, член совета Киевского религиозно-философского общества. **Тема доклада:** *Актуальность афонского исихастского метода.*

4. **Гаврилюк Тетяна Вікторівна** (Київ, Україна), кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту. **Тема доповіді:** *Актуальність антропології афонського ісихазму в сьогоденні України та Росії.*

5. **Личковах Владимир Анатольевич** (Чернигов, Украина), доктор философских наук, профессор кафедры философии и гуманитарных дисциплин Черниговского государственного технологического университета, заслуженный работник образования Украины. **Тема доклада:** *Идея Афона в диалогике культур.*

6. **Ясіновський Андрій Юрійович** (Львів, Україна), кандидат історичних наук, доцент, керівник Кафедри класичних, візантійських і середньовічних студій Українського католицького університету. **Тема доповіді:** *Між Афоном та Венецією: Інтелектуальний профіль ранньомодерного руського вченого (приклад Кипріяна Острожанина).*

7. **Сичова Катерина Вікторівна**(Чернігів, Україна), аспірант кафедри філософії та культурології Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. **Тема доповіді:** *Світоглядно-теологічні засади антропологічної думки подвижників Афонської гори.*

8. **Царенок Андрей Викторович** (Чернигов, Украина), кандидат философских наук, доцент кафедры философии и культурологии Черниговского национального педагогического университета им. Т.Г. Шевченко. **Тема доклада:** *Эстетические инварианты православного аскетизма.*

9. **Пономаренко Олена Володимирівна**(Чернігів, Україна), старший викладач кафедри суспільних наук та українознавства Чернігівського національного технологічного університету. **Тема доповіді:** *Ідеї «вітчизни» у духовенства Лівобережної України XVII-XVIII ст.*

Дискуссія.

19.00 ФУРШЕТ. *Кафе-ресторан «Бонжур», ул. Гетмана Полуботка, 68 (рядом с центральным корпусом университета)*

30 ноября, воскресенье/утро – екскурсія по историческим местам и святыням древнего Чернигова.

ЗАОЧНЫЕ УЧАСТНИКИ КОНФЕРЕНЦИИ

(стендовые доклады)

1. **Кейн Кевин** (Грин-Бей, США), Гуманитарный университет Висконсин-Грин Бей (Humanistic Studies University of Wisconsin-Green Bay, USA). **Тема доклада:** *Связи Руси с Афоном в годы строительства патриархом Никоном Валдайского Иверского монастыря (50-е гг. XVII в.)* (Ties forged between Russia and Athos during the creation of Patriarch Nikon's Iverskii Monastery in the 1650s).

2. **Пино Тихон Александр** (Милуоки, США), Университет Маркетт (Marquette University, Wisconsin, USA). **Тема доклада:** *Патриарх Филофей Коккин: Григория Паламы и духовный отец Святой Руси* (Patriarch Philotheos Kokkinos: Spiritual Son of St. Gregory Palamas and Spiritual Father of Holy Rus').

3. **Данилов Мария** (Кишинев, Молдавия), доктор философии (PhD), Институт истории Молдавской академии наук (History Institute of Moldova's Academy of Science). **Тема доклада:** *Ученик Школы Паисия Величковского Митрополит Григорие Даскэлу и его переводы в Кишиневской ссылке (1829-1832).*

4. **Пилипович Радован** (Белград, Сербия), директор Архива Сербской Православной Церкви. **Тема доклада:** *Поддержка Сербской Православной Церкви русскому святогорскому монашеству между двумя мировыми войнами*

5. **Чешмеджиев Димо** (Пловдив, Болгария), доктор исторических наук, доцент Пловдивского университета им. «Паисия Хилендарского» и Кирилло-Мефодиевского научного центра Болгарской академии наук. **Тема доклада:** *Култът към св. Евтимий Търновски, атонски монах и последен Търновски Патриарх.*

6. **Јеромонах Доситеј (Радивојевић)**, сербский Хиландарский монастырь на Афоне, Греция. **Тема доклада:** *Освећење иконе именованом Божијим са аспекта именованом «Име Божије у руској теологији XX века»*

7. **Темчинас Сергејус** (Вильнюс, Литва), профессор, хабилитированный доктор гуманитарных наук, ведущий научный сотрудник Института литовского языка. **Тема доклада:** *Поступление афонских экземпляров служебных миней к восточным славянам: постановка вопроса и предварительные результаты.*

8. **Исаченко Татьяна Александровна** (Москва, Россия), доктор филологических наук, ведущий научный сотрудник Российской государственной библиотеки. **Тема доклада:** *Сказания о Святом Афоне в сборнике Троице-Сергиевой Лавры 30-х гг. XVIII в. (РГБ, Муз. собр., № 3058).*

9. **Кустова Елена Витальевна** (Киров, Россия), кандидат исторических наук, доцент кафедры отечественной истории Вятского государственного гуманитарного университета. **Тема доклада:** *Афон в духовной жизни Вятки во второй половине XIX в.*

10. **Ложкина Н.А.** (Санкт-Петербург, Россия), кандидат культурологии, сотрудник Государственного Эрмитажа. **Тема доклада:** *Влияние Афона на процесс возрождения православной культуры в Восточной Европе в XIV – первой половине XV вв.*

11. **Маханько Мария Александровна** (Москва, Россия), старший редактор редакции Церковного искусства и археологии Церковно-научного центра «Православная энциклопедия». **Тема доклада:** *Афонский инок,*

иконописец и будущий Константинопольский патриарх XIV в. и московские митрополиты-иконописцы XVI в.: искусство и аскеза.

12. **Журова Людмила Ивановна** (Новосибирск, Россия), доктор филологических наук, доцент, ведущий научный сотрудник сектора археографии и источниковедения Института истории Сибирского отделения РАН. **Тема доклада:** *Афон в сочинениях Максима Грека.*

13. **Зонтакис Афанасий Георгиевич** (Москва, Россия), кандидат исторических наук, доцент Исторического факультета МГУ имени М.В. Ломоносова, редактор сайта «Святая Гора». **Тема доклада:** *Афонский исихазм в полемике традиционалистов и просветителей на Балканах в конце XVIII – начале XIX вв.*

14. **Попова Татьяна Георгиевна** (Северодвинск Архангельская обл., Россия), доктор филологических наук, профессор, Северный (Арктический) федеральный университет им. М.В. Ломоносова. **Тема доклада:** *Лествица Иоанна Синайского в переводе Пауся Величковского.*

15. **Шкаровский Михаил Витальевич** (Санкт-Петербург, Россия), доктор исторических наук, профессор, ведущий научный сотрудник Центрального государственного архива Санкт-Петербурга. **Тема доклада:** *Русское монашество Афона и Сербская Православная Церковь в первой половине XX века.*

16. **Колупаев Владимир Евгеньевич** (Seriata, Италия), доктор исторических наук, профессор, научный сотрудник Центра «Христианская Россия» (Centro studi «RUSSIA CRISTIANA»). **Тема доклада:** *Книжные связи русского Афона и Карпатской Руси в XX веке.*

17. **Борисенко Катерина Григорівна** (Київ, Україна), кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій Київського університету імені Бориса Грінченка. **Тема доповіді:** *Рецепція творів Івана Вишенського в українських богословсько-полемічних трактатах XVII-XVIII ст.*

18. **Луцюк Микола Володимирович** (Київ, Україна), кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка. **Тема доповіді:** *Розвиток жанру покайного псалма у «Вертограді душевному» Фікари Афонського.*

19. **Иеромонах Иов (Салиулин)** (Екатеринбург, Россия), соискатель ученой степени кандидата богословия при Православном Свято-Тихоновском гуманитарном университете. **Тема доклада:** *Влияние афонских исихастских традиций на «жительство по совету» преподобных Василиска Сибирского и Зосимы Верховского.*

20. **Днепровский Николай Викторович** (Санкт-Петербург, Россия), издательство «Невская Лавра» (выпускающий редактор), действительный член Русского Географического общества. **Тема доклада:** *Комплекс пещерного храма «Судилище» на Эски-Кермене как византийский кафоликон.*

21. **Роменский Александр Александрович** (Харьков, Украина), аспирант исторического факультета Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина. **Тема доклада:** *Основание Ивирона и некоторые вопросы внешней политики Византии в 978-980 гг.*

22. **Рудич Алёна Викторовна** (Харьков, Украина), аспирантка Харьковской государственной академии дизайна и искусств. **Тема доклада:** *Росписи крипты бывшего подворья Афонского Свято-Ильинского скита в Одессе (места обретения мощей преподобного Гавриила Афонского).*

23. **Архімандрит Гаврііл (Кризина)** (Київ, Україна), доктор богословських наук, професор, віце-президент Міжнародної академії богословських наук, завідувач науково-дослідного відділу історико-археологічних досліджень Музею історії Десятинної церкви. **Тема доповіді:** *Дослідження світлини: прп. Олексій Карпаторуський з архієрейськими відзнаками (панагія, жезл з сулком).*

24. **Борщевич Володимир Трохимович** (Рівне, Україна), доктор історичних наук, голова Рівненського обласного відділення Товариства «Меморіал». **Тема доповіді:** *Глава Автономної церкви в Україні, архієпископ Дамаскин (Малюта): трагічна доля представника афонського чернецтва.*

24. **Белякова Таисия Алексеевна** (Майнц, Германия), Лейбницкий институт Европейской истории (Leibnitz-Institut für Europäische Geschichte, Mainz). **Тема доклада:** *Поминовение (мемория) как основной мотив женской ктиторовской деятельности на Афоне.*

25. **Кретов Павло Васильович** (Черкаси, Україна), кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. **Тема доповіді:** *Афонська традиція ісіхазму та енергійність символу та символіки у Г.С. Сковороди.*

26. **Архімандрит Арсеній (Бочкарь)** (Ужгород, Україна), доктор богослов'я, доцент Ужгородської української богословської академії імені святих Кирила і Мефодія УПЦ та Карпатського університету імені

Августина Волошина. **Тема доповіді:** *«Посмертні віщання преподобного Ніла Мироточивого» як класичний псевдохристиянський апокриф.*

27. **Белякова Надежда Алексеевна** (Москва, Россия), кандидат исторических наук, научный сотрудник Центра истории религии и Церкви Института всеобщей истории РАН; **Емельянов Кирилл Станиславович** (Москва, Россия) кандидат социологических наук, специалист по рекламе ЗАО НПП «Энергопромсервис». **Тема доклада:** *Афон сквозь призму интересов советской дипломатии в период Холодной войны (по документам советских государственных архивов).*

28. **Грицевская Ирина Михайловна** (Нижний Новгород, Россия), доктор филологических наук, доцент, заведующая кафедрой русского языка Нижегородской медицинской академии. **Тема доклада:** *Скитский устав на Руси: традиции афонского монашества в средневековой монастырской русской книжности.*

29. **Пушонкова Оксана Анатоліївна** (Черкаси, Україна), кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. **Тема доповіді:** *Аскетизм як духовна практика у XXI столітті.*